

Nr 397

Av herr Stefanson m. fl., angående statsbidragen för yrkesutbildning.

(Lika lydande med motion nr 476 i Andra kammaren)

Av arbetsmarknadsstyrelsens löpande rapporter beträffande tillgång på arbetskraft framgår att vårt land inom olika områden har brist på kvalificerad arbetskraft. Man kan exempelvis peka på byggnadsbranschen där bristen på yrkesskickliga arbetare inom flera yrken utgör ett avsevärt hinder för vår bostadsproduktion.

Trots den relativt snabba utbyggnaden av i första hand yrkesskolornas resurser kan ett stort antal sökande varje år inte beredas utbildning vid dessa skolor. Köerna har i stället tilltagit. I en sådan situation är det naturligt att man söker andra möjligheter till yrkesutbildning, och som ett fullt jämbördigt komplement är därvid att betrakta yrkesutbildningen inom företagen. Över huvud taget är den yrkesutbildning som bedrivs inom näringslivet mycket fördelaktig bl. a. på grund av den omedelbara kontakt med det dagliga arbetet som eleverna i ett företag får. Denna yrkesutbildning är levande och hålles ständigt aktuell, eftersom företagen måste anpassa sig efter den dynamiska utvecklingen inom näringslivet.

De möjligheter som yrkesutbildningen inom näringslivet erbjuder har också observerats från departementschefens sida, och statsrådet Edenman har bl. a. i sina direktiv till yrkesutbildningsberedningen uttryckt sin uppskattning av företagets insatser på dessa områden. Vi citerar här följande: »att det sannolikt blir nödvändigt att i större utsträckning än hittills ta näringslivets resurser i anspråk för yrkesutbildningen». Näringslivet är också berett att påtaga sig denna utbildning, men det torde säkerligen inte vara orimligt att företagen erhåller en ekonomisk kompensation härför som i varje fall täcker en del av kostnaderna.

Dessa kostnader är i huvudsak att hänföra till löner för dem som handhar yrkesutbildningen, såväl företagsledare, vilket är speciellt vanligt inom de mindre företagen, som anställda förmän och arbetare. Vi vill här erinra om den kraftiga löneutvecklingen under de senare åren vilken automatiskt fört med sig att också kostnaderna för yrkesutbildningen inom företagen ökat.

Till inbyggda skolor inom industri och hantverk utgår f. n. statsbidrag för undervisning i yrkesarbete med 13 000 kr. per år och avdelning med minst 8 elever. Detta bidrag, som i huvudsak är avsett till lärarlöner, har varit oförändrat sedan 1958. Kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning, vilken

tidigare handlagt dessa ärenden, har i flera år med skärpa framhållit nödvändigheten av att dessa bidrag höjes. Yrkesöverstyrelsen har här bl. a. hänvisat till löneutvecklingen och begärt en höjning av bidraget med 25 procent till avrundat 16 000 kr. Enligt skolöverstyrelsens äskanden hösten 1964 är det också skäligt att till enskilda företags skolor höja bidraget från nu i allmänhet utgående 14 500 kr. till 18 000 kr. Motiveringen härför är enahanda.

Bidragen till lärlingsutbildning hos hantverksmästare utgår sedan i maj 1960 med 2 000 kr. då det höjdes från 1 500 kr. Motivet för höjningen var att beloppsmässigt göra bidraget likvärdigt med det år 1958 fastställda bidraget till inbyggda verkstadsskolor.

Dessa bidrags storlek är i dag otillfredsställande. Enligt en av kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning verkställd undersökning rörande de i kollektivavtal bestämda lärlingslönernas utveckling 1958—1962, inom yrken vari det största antalet lärjungar med statsbidrag förekommer, framgår, att de avtalsenliga lönerna år 1962 stigit med 25 procent sedan 1958. Vi vill erinra om den löneutveckling som skett efter 1962 och som alltså med ytterligare skärpa framhäver nödvändigheten av en ökning även av lärlingsbidragen.

I årets statsverksproposition har departementschefen förordat att antalet bidragsrum till lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. ökas med 300 till 2 200, vilket vi med tillfredsställelse noterat. Departementschefen har dock icke följt den rekommendation som överstyrelsen för yrkesutbildning gjort om en höjning av grundbidragen och kurstilläggen med ca 25 procent. Beträffande höjning av statsbidraget till inbyggda skolor eller företagsskolor inom industri och hantverk anser sig departementschefen icke kunna gå med på någon höjning eller tillstyrka att sådant bidrag får utgå även till företagsskolor inom handeln och till husliga arbetets områden.

I statsverkspropositionen anför statsrådet att vissa föreslagna anslagshöjningar inte kan tillstyrkas med »hänsyn till pågående utredning». Vi vill emellertid erinra om att statsrådet Edenman i sina direktiv till yrkesutbildningsberedningen anfört: »I anslutning härtill vill jag framhålla att tillkomsten av denna utredning, som även med en snabb arbetstakt får antas kräva en ganska lång tid, givetvis inte får leda till något avstannande eller uppskjutande av det utvecklingsarbete, som f. n. pågår och under de närmaste åren måste fortgå inom yrkesutbildningen.»

Vi vill än en gång framhålla att i den brist på utbildad arbetskraft som f. n. råder på skilda håll inom näringslivet är det angeläget att tillvarata alla utbildningsresurser. Det måste då vara i statens intresse att stimulera företagen till ökade insatser på detta område. Det minsta man tills vidare kan begära från statens sida är medverkan till att statsbidragens realvärde bibehålles.

Med stöd av ovanstående hemställer vi,

att statsbidraget till inbyggda skolor höjes för skolor inom industri och hantverk och handelns område från 13 000

kronor till 16 000 kronor och inom husligt arbete från 10 800 till 13 500 kronor,

att anslaget till enskilda företagsskolor inom industri och hantverk höjes från 14 500 kronor till 18 000 kronor,

att till företagsskolor inom husligt arbete och inom handelsområden beviljas statsbidrag med 16 000 kronor resp. 18 000 kronor per år och avdelning,

att statsbidraget för lärlingsutbildning hos hantverksmästare i yrken med minst tre års lärlingstid höjes från 2 000 kronor till 2 500 kronor (grundbidrag) för lärling som icke tidigare erhållit undervisning i yrket vid yrkesskola som står under inseeende av skolöverstyrelsen,

att bidraget, där lärlingstiden understiger tre men ej två år, höjes från 1 500 kronor till 1 900 kronor,

att kursbidraget för teoriundervisning meddelad under ledighet med bibehållen lön höjes från 1 200 kronor till 1 500 kronor,

att statsbidraget för lärlingsutbildning inom muraryrket, byggnadsträarbetaryrket m. m. höjes från 1 100 till 1 500 kronor samt att kurstillägg utgår enligt samma grunder som för lärling hos hantverksmästare,

att bidraget till driften av lokala yrkesskolor uppräknas till 140 200 000 kronor och

att anslaget för främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare uppräknas med erforderligt belopp.

Stockholm den 27 januari 1965

Stig Stefanson

Johan A. Olsson

Per Jacobsson

Sven Nyman

Roland Lundberg